

Kuva: Laura Vesa

LAPSI- JA PERHEJÄRJESTÖJEN KANNANOTTO HALLITUKSEN BUDJETTIRIIHEEN 2024

Lapsen oikeudet vaarassa – hallituksen suunnitelmat vaativat uudelleenarviointia

Lapsi- ja perhejärjestöt esittävät vakavan huolensa siitä, että hallituksen suunnittelemat säästöt heikentävät lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Vaadimme, että hallitus tekee budjettiriihessä päätöksiä, jotka edistävät lapsen oikeuksien toteutumista, eivätkä heikennä niitä.

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JÄRJESTÖIHIN KOHDISTUVIA LEIKKAUKSIA ON PIENENNETTÄVÄ

Lapsi- ja perhejärjestöt ovat sote-järjestöjen suurin ryhmä. Lähes joka kolmas järjestö keskittyy lasten, nuorten ja perheiden auttamiseen. Hallituksen kaavailema 130 miljoonan euron eli kolmanneksen leikkaus sote-järjestöjen avustuksiin vuoteen 2027 mennessä on leikkaus lapsilta, nuorilta ja perheiltä. Kehysriihessä päätettiin leikkausten aikaistamisesta jo ensi vuodesta alkaen, mikä pahimmillaan katkaisee monen lapsen, nuoren ja perheen matalan kynnyksen ja varhaisen tuen.

Hallitus on omassa ohjelmassaan sitoutunut siirtämään painopisteen “korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennaltaehkäisyä”. Järjestöt ovat avainasemassa ennaltaehkäisevän ja matalan kynnyksen tuen tarjoamisessa esimerkiksi lähisuhteiden vastaisessa työssä, lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisessa tukemisessa sekä kiusaamisen ehkäisyssä. Tätä työtä ei pidä romuttaa.

Suomi on sitoutunut
YK:n Lapsen oikeuksien
sopimukseen, joka velvoittaa
edistämään lapsen
oikeuksia kaikilla heidän
elämänalueillaan.

Vetoamme hallitukseen, että...

- kehysriihessä päätetty 30 miljoonan euron lisäleikkaus perutaan.
- sote-järjestöjen 100 miljoonan euron leikkaus avustuksiin porrastetaan usealle vuodelle ja se siirretään hallitusohjelman mukaisesti alkamaan vuodesta 2027.

VARHAISKASVATUKSEEN EI PIDÄ TEHDÄ HEIKENNYKSIÄ

Hallituksen suunnitelmat poistaa velvoite päiväkotien toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien ja paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta heikentävät lapsen oikeuksien toteutumista. Yhdenvertaisuussuunnitelmat konkretisoivat varhaiskasvatuksen ammattilaisille, miten toiminnassa huomioidaan esimerkiksi lapsen kieli, uskonto ja terveydentila. Velvoitteen poistolla haettu 44 000 euron vuosittainen säästö on täysin mitätön verrattuna sen haitallisiin vaikutuksiin. Jos suunnitelmaa ei jatkossa edellytettäisi, jäisi avoimeksi, millaisin keinoin yhdenvertaisuutta edistetään kaikissa yksiköissä suunnitelmallisesti ja johdonmukaisesti. Vaarana on, että erot yhdenvertaisuuden edistämässä kasvavat niin kuntien kuin eri päiväkotien välillä.

Laadukas varhaiskasvatus perustuu siihen, että ammattilaisilla on aikaa pedagogisen toiminnan suunnitteluun. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat avaavat ja konkretisoivat valtakunnallisia perusteita niin pienessä kunnassa kuin suuressa kaupungissa. Samalla voidaan huomioida huoltajien ja lasten näkemykset varhaiskasvatuksen kehittämistä. Suunnitelmissa pohditaan myös paikallistason ratkaisuja viranomaisyhteistyöhön esimerkiksi varhaiskasvatuksen, lapsiperheiden sosiaalipalvelujen ja lastensuojelun välille. Esitämme, että hallitus...

- peruu aikeensa purkaa yhdenvertaisuuslain mukainen velvoite laatia varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaiset yhdenvertaisuussuunnitelmat.
- säilyttää kuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotta lapsille voidaan tarjota alueen ominaispiirteet huomioon ottavaa, laadukasta varhaiskasvatusta.

SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN KELPOISUUKSIA EI KANNATA KEVENTÄÄ

Lastensuojelu on vaativaa työtä, jossa toisinaan joudutaan lastensuojelulain perusteella rajoittamaan lapsen perusoikeuksia. Sosiaalityöntekijöiltä vaaditaan laajaa sosiaalityön osaamista ja ymmärrystä, jotta voidaan tehdä parhaiten lapsen etua kunnioittavia päätöksiä. Sosiaalialan työvoimapula on todellinen ja sen ratkaisemiseksi täytyy löytää keinoja. Kelpoisuuksien keventäminen ei ole kestävä ratkaisu. Esitämme, että hallitus...

- ei edistä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden muuttamista niin, että tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivien kelpoisuusehtoja kevennettäisiin.

Kehysriihessä päätettiin lisäksi, että sosiaalihuoltoon kohdistuu 100 miljoonan euron leikkaus vuodesta 2026 alkaen. Olemme erittäin huolissamme tästä leikkauksesta. Jos se kohdennettaisiin lasten, nuorten ja perheiden palveluihin, niin silloin hallitus leikkaisi sosiaalihuoltolain mukaan lastensuojelun tarvetta ehkäisevää tukea.

HYVÄÄN LAINVALMISTELUUN KUULUU LAPSIVAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI – TOTEUTUNEITA VAIKUTUKSIA TULEE MYÖS SEURATA

Päätösten vaikutuksia lapsiin on arvioitava niin ennakkoon kuin jälkikäteen. Vaikutusten ennakoarviointi asian valmistelussa antaa kuvaa siitä, millaisia seurauksia ehdotetulla lainsäädännöllä olisi. Seuranta-arvioinnin kohteena on aiemmin päätettyjen toimien välittömät ja välilliset vaikutukset. Vaadimme, että...

- ministeriöissä tehdään huolellinen lapsivaikutusten ennakoarviointi, kun budjettiriihen päätösten lainsäädäntöä valmistellaan.
- hallitus sitoutuu budjettilakien lapsivaikutusten seuranta-arviointiin.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on antanut Suomea koskevat päätelmät kesäkuussa 2023. Lapsi- ja perhejärjestöt pitävät tärkeänä, että komitean suosituksista käydään parlamentaarinen keskustelu.

Varhaiskasvatuksessa on jatkossakin systemaattisesti vahvistettava kaikkien lasten oikeutta yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen.

Jokaista sote-järjestön työntekijää kohden on kymmenen vapaaehtoista. Sote-järjestöissä työskentelee noin 50 000 työntekijää ja toiminnassa on mukana puoli miljoonaa vapaaehtoista.

Kansalaisareenan mukaan hyvinvointia vahvistavan vapaaehtoistyön arvo lähes 3,2 miljardia euroa vuosittain.
